

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/4/2006

ZAUFANIE DO RZĄDU, PRZEDSIĘBIORSTW, ONZ I ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH W 20 KRAJACH ŚWIATA

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, STYCZEŃ 2006

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
28 września 2005 roku

W sierpniu 2005 roku¹ CBOS we współpracy z firmą GlobeScan i ośrodkami partnerskimi z różnych krajów świata badał poziom zaufania do pięciu instytucji życia publicznego i gospodarczego: rządu, firm międzynarodowych działających w danym państwie, firm krajowych, ONZ i organizacji pozarządowych. Badanie przeprowadzono w Europie (oprócz Polski w Niemczech, Wielkiej Brytanii, Francji, Włoszech, Hiszpanii i Rosji), w Ameryce Północnej (USA i Kanadzie), w Ameryce Łacińskiej (Brazylia, Argentynie, Meksyku), w Azji (Chinach, Indiach, Indonezji, Korei Południowej, Turcji i na Filipinach), a także w dwóch państwach afrykańskich (Kenii i Nigerii). We wszystkich krajach zadano ankietowanym pytanie: *Proszę powiedzieć, w jakim stopniu ma Pan(i) zaufanie do następujących instytucji, to znaczy wierzy Pan(i), że działają w interesie naszego społeczeństwa?* Odpowiadając na nie badani posługiwali się czterostopniową skalą, na której mogli wskazać, że mają do danej instytucji duże zaufanie, trochę zaufania, niewielkie zaufanie lub że w ogóle go nie mają. W celu porównania danych z różnych krajów stworzono wskaźnik zaufania netto. Obliczono go odejmując od odsetka osób deklarujących zaufanie do danej instytucji (odpowiedzi „duże zaufanie” i „trochę zaufania”) odsetek osób wyrażających nieufność (odpowiedzi „niewielkie zaufanie” i „w ogóle nie mam zaufania”).

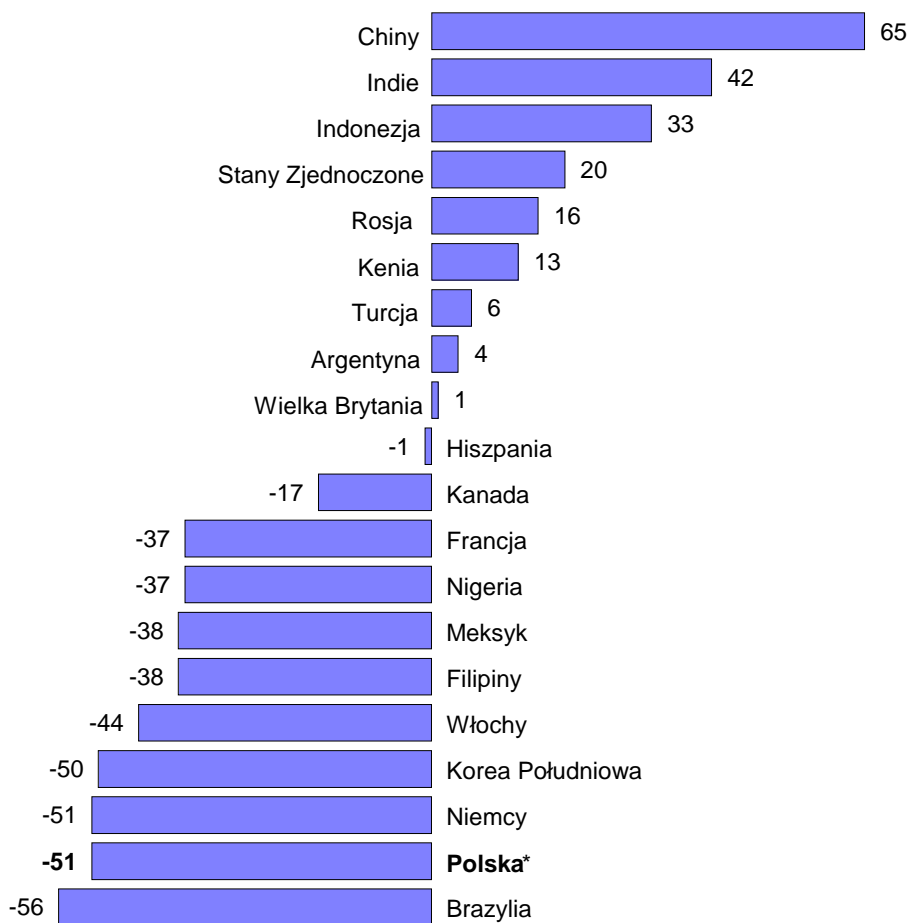
W badaniu wzięło udział łącznie 20 791 respondentów z 20 krajów. W każdym z nich odpowiedzi udzieliło ok. 1000 ankietowanych. W Polsce badanie realizowaliśmy w dniach 5-8 sierpnia 2005 roku na liczącej 949 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców. Szczegółowe informacje na temat ośrodków, które przeprowadziły sondaż w pozostałych krajach, można znaleźć na stronie internetowej: www.weforum.org/trustsurvey.

¹ Dopiero obecnie opracowane zostały i udostępnione porównawcze wyniki ze wszystkich 20 krajów. Mimo że od momentu badania upłynęło kilka miesięcy, są one ciągle interesujące i wobec tego zdecydowaliśmy się na ich publikację, choć dotyczyły m.in. poprzedniego rządu.

ZAUFIANIE DO RZĄDU

Zaufanie do swojego rządu najliczniej deklarują mieszkańcy trzech krajów azjatyckich: Chin, Indii i Indonezji. Szczególnie wyraźna przewaga osób ufających rządowi nad tymi, które deklarują nieufność, jest w Chinach (wynosi 65 punktów procentowych). We wszystkich trzech krajach zanotowano w ostatnich latach szybki rozwój gospodarczy, co zapewne miało wpływ na wyniki sondażu. Trzeba jednak podkreślić, że porównywanie zaufania uzyskanego przez rządy autorytarne, kontrolujące środki masowego przekazu, jak np. w Chinach, i zaufania do rządów w krajach demokratycznych jest obarczone poważnym ryzykiem. W warunkach systemu autorytarnego respondenci mogą wykazywać zwiększoną skłonność do udzielania odpowiedzi, o których sądzą, że spełniają oczekiwania władz. Mogą bowiem uważać ankietera za reprezentanta władzy.

RYS. 1. ZAUFIANIE NETTO DO RZĄDU W POSZCZEGÓLNYCH KRAJACH

* Dotyczy rządu Marka Belki

Wyraźną, choć znacznie mniejszą niż w trzech wymienionych krajach liczebną dominację osób ufających rządowi nad wyrażającymi nieufność zanotowano w Stanach Zjednoczonych i w Rosji. Wskaźnik ten przyjmuje pozytywne wartości również w Kenii, Turcji i Argentynie.

W Polsce w momencie przeprowadzania badania (pod koniec działalności gabinetu Marka Belki) poziom zaufania do rządu był bardzo niski. Wskaźnik ten przyjmował niższą wartość jedynie w Brazylii, natomiast porównywalną - w Niemczech (w tym czasie kanclerzem był ciągle Gerhard Schröder) i Korei Południowej. Nieznacznie wyższe, choć również niskie zaufanie miały rządy Włoch, Filipin, Meksyku, Nigerii i Francji.

ZAUFANIE DO FIRM MIĘDZYNARODOWYCH I DUŻYCH FIRM KRAJOWYCH

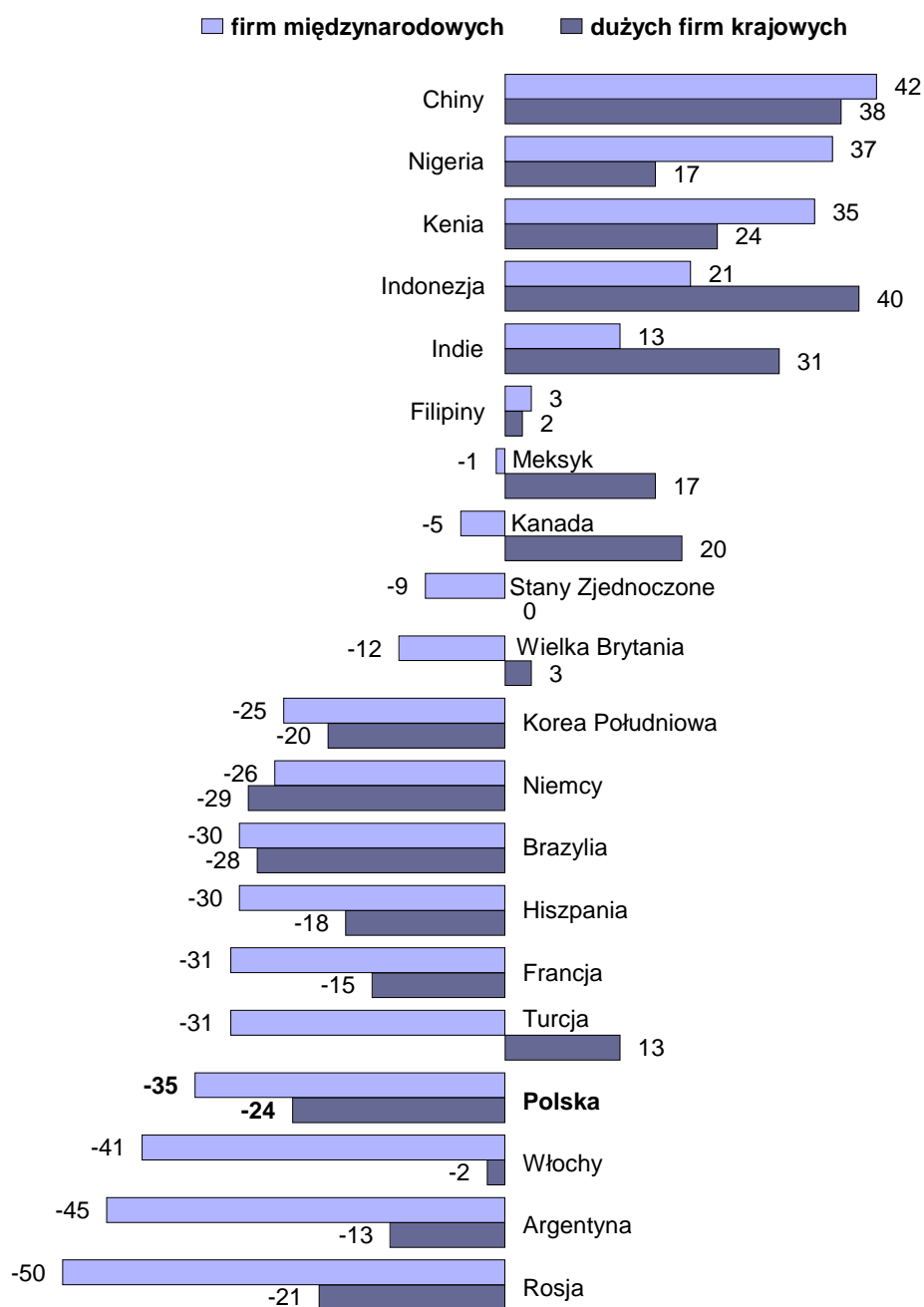
Międzynarodowe korporacje działające w kraju respondenta częściej budzą pozytywne uczucia w państwach rozwijających się niż w rozwiniętych. Największym zaufaniem cieszą się w Chinach, Nigerii, Kenii, Indonezji, nieco mniejszym - w Indiach i na Filipinach. We wszystkich tych krajach zaznacza się liczebna przewaga osób mających zaufanie do firm międzynarodowych nad deklarującymi nieufność.

Najbardziej nieufni wobec korporacji międzynarodowych są Rosjanie, Argentyńczycy, Włosi i Polacy. W naszym kraju przewaga nieufności nad zaufaniem wynosi 35 punktów procentowych.

Spółeczeństwa wyrażające zaufanie do firm międzynarodowych zwykle mają też dobre zdanie o dużych przedsiębiorstwach krajowych. Największe zaufanie do firm rodzimych mają Indonezyjczycy i Chińczycy, nieco mniejsze - mieszkańcy Indii i Kenii.

Najgorsze zdanie o firmach ze swojego kraju mają Niemcy. To oczywiście może zaskakiwać, jeżeli wziąć pod uwagę wysoką pozycję niemieckiej gospodarki i międzynarodową renomę wielu przedsiębiorstw pochodzących z tego kraju. Dla Niemców firmy międzynarodowe i duże firmy krajowe to zwykle te same przedsiębiorstwa, nic więc dziwnego, że poziom zaufania do nich jest zbliżony. Nieufność tę można zapewne tłumaczyć ogólną tendencją do braku zaufania - w przypadku bowiem każdej z omawianych instytucji Niemcy zaliczają się do społeczeństw stosunkowo nieufnych.

RYS. 2. ZAUFANIE NETTO W POSZCZEGÓLNYCH KRAJACH DO:

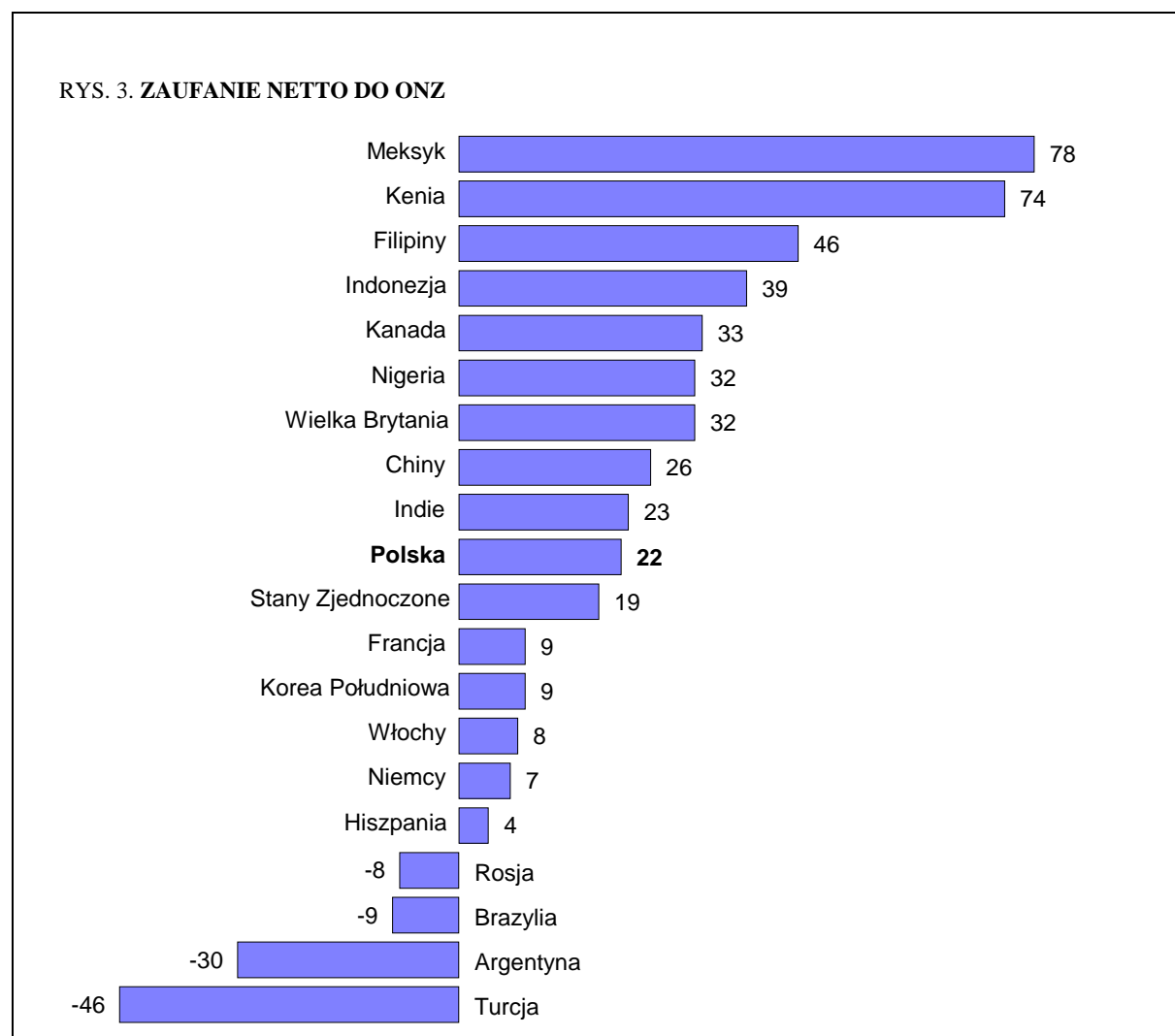
Nieufni wobec firm rodzimych są też Brazylijczycy, Polacy, Rosjanie, Koreańscy, Hiszpanie, Francuzi i Argentyńscy.

Mieszkańcy krajów słabo rozwiniętych: Nigerii i Kenii wyraźnie większym zaufaniem darzą firmy międzynarodowe niż krajowe. W większości badanych społeczeństw większe jest zaufanie do przedsiębiorstw rodzimych. Ta różnica na korzyść firm krajowych największa jest

w Turcji i we Włoszech, a nieco mniejsza m.in. w Argentynie, Rosji, Kanadzie, Indonezji, Indiach, Meksyku, Francji i Wielkiej Brytanii. Wskazania Francuzów i Brytyjczyków mogą dziwić, ponieważ wśród koncernów międzynarodowych wiele jest też firm francuskich i brytyjskich. Polacy są nieufni zarówno wobec przedsiębiorstw międzynarodowych, jak i dużych firm krajowych.

ZAUFANIE DO ORGANIZACJI NARODÓW ZJEDNOCZONYCH

Zaufanie do ONZ jest w świecie bardzo zróżnicowane i nie sposób ustalić jakiegoś kryterium geograficznego, gospodarczego lub kulturowego wpływającego na wyniki sondażu. W większości badanych społeczeństw odczucia pozytywne przeważają nad negatywnymi. Największym zaufaniem cieszy się ta organizacja w Meksyku i w Kenii, a najmniejszym - w Turcji i Argentynie.

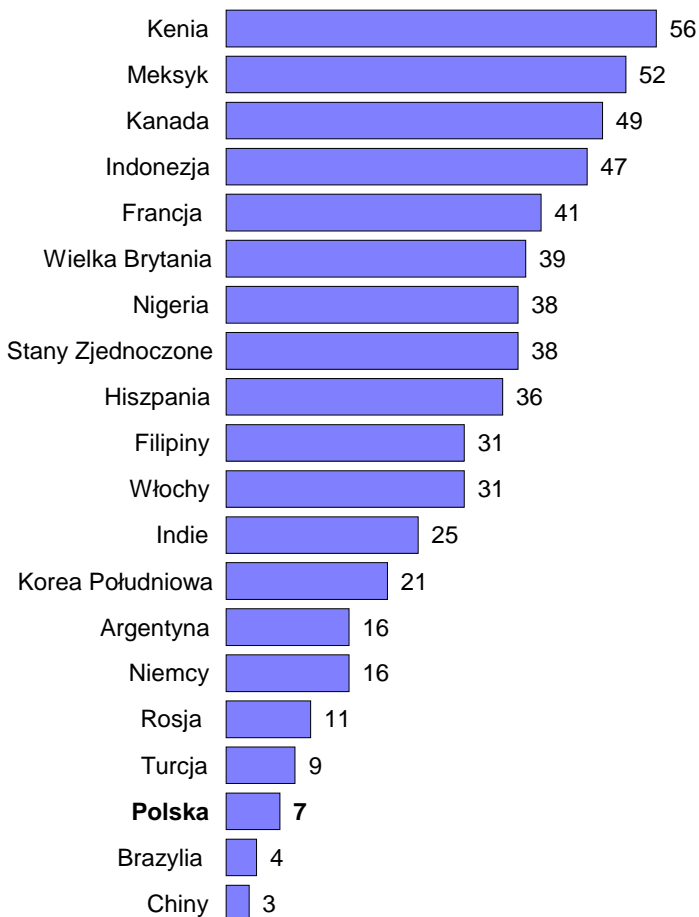
ZAUFANIE DO ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

W społeczeństwach wszystkich omawianych krajów zaufanie do organizacji pozarządowych jest duże. Można zaobserwować wyraźną przewagę osób, które im ufają, nad deklarującymi nieufność. Przewaga ta największa jest w Kenii, Meksyku, Kanadzie, Indonezji, Francji, Wielkiej Brytanii, Nigerii, Stanach Zjednoczonych i Hiszpanii.

Najmniejsze zaufanie do instytucji społeczeństwa obywatelskiego jest w Chinach, czyli w kraju, gdzie zaufanie do rządu jest znacznie wyższe niż gdziekolwiek indziej.

W Polsce poziom zaufania do organizacji pozarządowych jest niski. Tylko w Brazylii i w Chinach odnotowano niższy.

RYS. 4. ZAUFANIE NETTO DO ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Światowe koncerny często są celem ataków ze względu na złe warunki pracy i płacy, jakie - zdaniem krytyków - oferują pracownikom w krajach słabo rozwiniętych. Wyniki omawianego badania pokazują jednak, że w państwach afrykańskich i w Chinach budzą one większe zaufanie niż w krajach rozwiniętych, większe nawet niż firmy lokalne. Z perspektywy społeczeństw tych krajów sytuacja przedstawia się więc inaczej niż z perspektywy Zachodu.

Opisywane badanie pokazuje, że mieszkańcy Chin, a w mniejszym stopniu także Indii i Indonezji wyraźnie różnią się od Europejczyków, jeżeli chodzi o nastawienie do rządu i dużych przedsiębiorstw - deklarują wyraźnie większe zaufanie niż oni. Można to częściowo tłumaczyć dobrymi wynikami gospodarczymi - mieszkańcy tych krajów zapewne sądzą, że szybki i trwały wzrost gospodarczy jest skutkiem polityki gospodarczej i sprawności przedsiębiorców. Trzeba jednak pamiętać, że w krajach o ograniczonej wolności respondenci mogli wypowiadać się mniej otwarcie niż w innych, stąd przy dokonywaniu porównań należy zachować daleko posuniętą ostrożność.

Polacy na tle innych nacji wyróżniają się niskim poziomem zaufania do rządu (trzeba jednak pamiętać, że badanie przeprowadzono w czasie, kiedy poparcie dla gabinetu Marka Belki było już bardzo słabe) oraz do dużych przedsiębiorstw - zarówno krajowych, jak i międzynarodowych. Dzieje się tak mimo dobrych wyników gospodarczych. O przedsiębiorcach nie tylko w Polsce mówi się często w sposób jednostronny, w kontekście korupcji i innych nieprawidłowości, nie zaś jako o czynniku rozwoju gospodarczego. Zapewne głównie z tego powodu ich wizerunek jest negatywny.

Opracował
Michał WENZEL